ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

УДК 338.45.01

Г. М. Самійленко, к.е.н.

ТЕХНОПАРКОВІ СТРУКТУРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ

Анотація. *У статі розглянуто основні задачі та сфери діяльності технопаркових структур, досліджено діяльність вітчизняних технопарків, з'ясовано вплив їх функціонування на розвиток промисловості та надані практичних рекомендацій щодо поліпшення його інноваційної складової в сучасних умовах.*

Ключові слова: *технопарк, промисловий розвиток, інноваційність.*

Г. Н. Самойленко, к.э.н.

ТЕХНОПАРКОВЫЕ СТРУКТУРЫ КАК ИНСТРУМЕНТ ИТЕНСИФИКАЦИИ ПРОМЫШЛЕННОГО РАЗВИТИЯ

Аннотация. *В статье рассмотрены основные задачи и сферы деятельности технопарковых структур, исследована деятельность отечественных технопарков, выяснено влияние их функционирования на развитие промышленности, даны практические рекомендации по улучшению его инновационной составляющей в современных условиях.*

Ключевые слова: *технопарк, промышленное развитие, инновационность.*

G. M. Samiilenko, candidate of economic sciences

INDUSTRIAL PARK STRUCTURES AS A TOOL FOR THE INTENSIFICATION OF INDUSTRIAL DEVELOPMENT

Abstract. *This article considers the main tasks and scopes of industrial park structures. The activities of national industrial parks are investigated. The impact of their operation on the development of the industry is found out. Practical recommendations as for its innovative component improvement at the present stage are made.*

Keywords: *industrial park, industrial development, innovation.*

Актуальність теми дослідження. Промисловість як одна з провідних галузей національної економіки забезпечує економічну безпеку країни, соціальний, економічний та культурний рівень життя населення. У сучасних умовах, коли передовими позиціями та головними завданнями розвитку економіки визначаються інноваційність, конкурентоспроможність, ефективність, промисловість займає ключову роль у технологічній модернізації, продукуванні інноваційних чинників економічного розвитку.

Постановка проблеми. Бажання України приєднатися до високотехнологічного конкурентного середовища, викликає необхідність формування інноваційної моделі розвитку, перехід до якої вимагає реалізації безперервного та цілеспрямованого процесу пошуку, підготовки та реалізації нововведень, які дають змогу не тільки підвищити ефективність функціонування промислового виробництва, а й принципово змінити способи його розвитку. При цьому в контексті інноваційного розвитку економічний стан промисловості свідчить про нестабільність і уповільнення цього процесу, водночас сучасний стан інноваційної діяльності негативно впливає на динаміку промислового виробництва. Тоді як від результативності промислової діяльності у кінцевому підсумку залежить функціонування вітчизняної економіки, динаміка її розвитку в умовах посилення глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням та проблемам інноваційного розвитку промисловості присвячені праці таких дослідників, як О. Амоші, Ю. Бажала, В. Геєця, Б. Данилишина, Л. Федулової, М. Чумаченка та інших. Різні аспекти функціонування технопарків висвітлені в працях: А. Мазура, С. Онішко, В. Семиноженка, Д. Табачника, К. Швабій тощо. Проте аналіз останніх публікацій щодо даної проблематики свідчить про необхідність постійного дослідження проблем та вивчення питань зростання промислового сектора із врахуванням діяльності інноваційних структур та розробки пропозицій відповідно до сучасних умов та світових тенденцій.

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Постановка завдання. Метою статті є визначення ролі та впливу функціонування технопаркових структур на розвиток промисловості та надання практичних рекомендацій щодо поліпшення його інноваційної складової в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Задля подолання проблем інноваційності промислових підприємств, пожвавлення інноваційного клімату та загальної інноваційної спрямованості розвитку країни необхідне створення нових організаційних структур, які здійснюють реалізацію інноваційних процесів. До подібних інфраструктур слід віднести технополіси, технопарки, інноваційні центри, інкубатори бізнесу тощо. Сьогодні у світі функціонує понад 3 тис. інноваційних структур, які є досить різноманітними в промислово розвинутих країнах [1, с. 5].

В Україні присутні лише окремі типи інноваційних структур – це бізнес-інкубатори, спеціальні економічні зони, технопарки, стан розвитку яких знаходиться на початковій стадії [2, с. 106]. Для України велике значення мають саме технопарки, які здатні випускати конкурентоспроможну продукцію та підвищувати ефективність наукового та технологічного потенціалу промисловості.

Становлення концепції наукових, дослідницьких, технологічних парків як самостійної організаційної структури або середовища відбулося в 50-х роках 20 ст. у США, де сьогодні функціонує більше 140 технопарків та понад 500 бізнес-інкубаторів. У 70-х роках 20 ст. подібні інноваційні структури почали з'являтися і в Західній Європі і успішно розвивалися впродовж останніх п'ятдесяти років. Сьогодні в Європейських країнах функціонує більше 1,5 тис. подібних структур, з яких понад 260 – технопарки, так у Великій Британії їх 46, у Франції – понад 50, у Швеції – 16, у Фінляндія – 17 тощо. Спостерігається наявність технопарків і в інших країнах світу, зокрема в Японії та Китаї їх нараховується понад 50, у Південній Кореї – 12, Австралії – 23, Росії – понад 70 [3, с. 19].

Технопарк – це організація, що керується спеціалістами, головною метою яких є підвищення добробуту місцевої спільноти шляхом просування інноваційної культури, а також конкуренції інноваційного бізнесу і наукових організацій [4]. Сфери діяльності та головні завдання створення технопарків представлені на рис. 1.

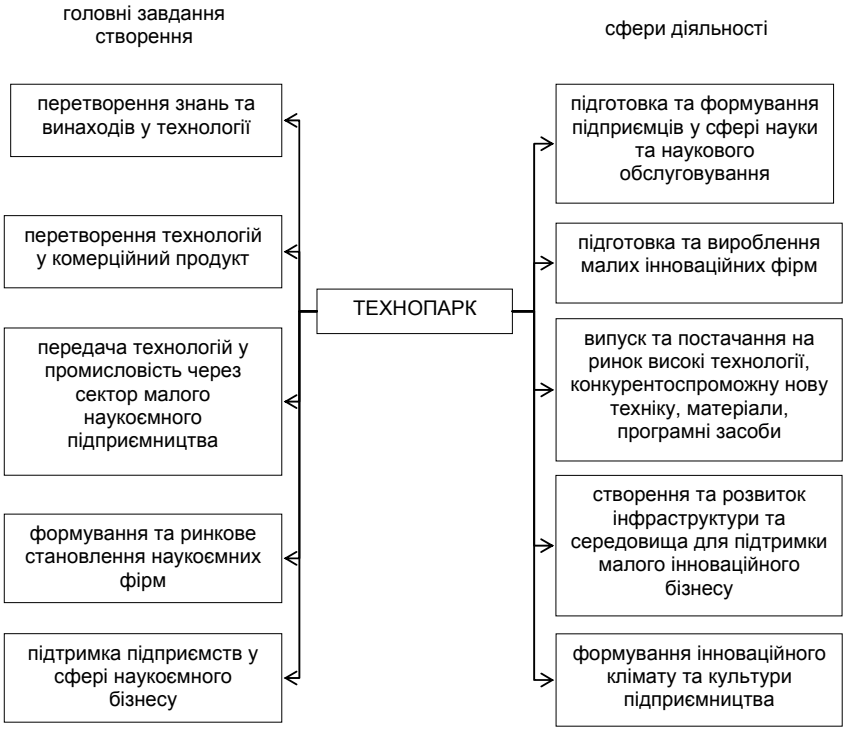

Рис. 1. Головні завдання та сфери діяльності технопаркових структур

Сьогодні в країні найбільшого розвитку набула діяльність технопарків, яких нараховується шістнадцять, дванадцять з яких зареєстровано, ще чотири проходять цей процес, а результативними є вісім (табл. 1) [1, с.36].

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Таблиця 1

Характеристика технопарків України

№ п/п	Рік реєстрації	Свідоцтво про реєстрацію /місто	Назва технопарку	Наявність практичного досвіду	Рейтинг технопарку
1	2000	№ ТП-4 від 4 липня 2000 р. / Київ	Інститут електрозварювання ім. Є.О. Патона	має	1
		№ ТП-3 від 4 липня 2000 р. / Харків	Інститут монокристалів	має	2
2	2001	№ ТП-8 від 11 листопада 2001 р. / Донецьк	Вуглемаш	має	4
3	2002	№ ТП-9 від 28 жовтня 2022 р.	Напівпровіднікові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка	має	3
		№ ТП-10 від 3 вересня 2002 р.	Інститут технічної теплофізики	має	7
		№ ТП-11 від 11 листопада 2002 р.	Укрінфотех	має	6
4	2003	№ ТП-12 від 17 червня	Київська політехніка	має	5
		2003 р. № ТП-13 від 25 грудня 2003	Інтелектуальні інформаційні технології	-	-
5	2007	№ ТП-15 від 9 жовтня 2007 р.	Агротехнопарк	-	-
		№ ТП-14 від 16 серпня 2007 р.	Яворів	має	8
		№ ТП-16 від 4 грудня 2007 р.	Текстиль	розпочато	-
6	2008	№ ТП-17 від 17 листопада 2008 р.	Машинобудівні технології	-	-
		-	Еко-Україна	-	-
		-	Наукові і навчальні прилади	-	-
		-	Ресурси Донбасу	-	-
		-	Український мікробіологічний центр синтезу та новітніх технологій (УМБІЦЕНТ)	-	-

Рейтинг технопарків визначався за таким результативним показником їх діяльності як обсяги реалізації інноваційної продукції, млн. грн., який у лідера рейтингу становить 8 792 млн. грн.

Пріоритетними напрямками діяльності технопарків є: виконання інноваційних та інвестиційних проектів; виробниче впровадження наукоємних розробок, високих технологій; промислове виробництво конкурентоспроможної, високотехнологічної та інноваційної продукції; насичення внутрішнього ринку конкурентоспроможною інноваційною продукцією; зміцнення експортного потенціалу країни.

Аналіз результативних показників діяльності технопарків за 2000-2009 роки показує, що обсяг реалізованої інноваційної продукції за цей період склав 11,8 млрд. грн., понад 14 % якої реалізовано за кордоном. Також за час діяльності технопарків було перераховано до бюджетів та цільо-вих фондів майже 1 млрд. грн. За останні два роки результат роботи технопарків (табл. 2) [5] свідчить, що за 2009 рік загальний обсяг реалізованої інноваційної продукції дорівнює 341,717 млн. грн., що на 509,79 млн. гривень менше, у порівнянні з 2008 роком. Платежі до державного бюджету України та державних цільових фондів від реалізації проектів технопарків склали 37,5 млн. гривень проти 66,2 млн. грн. у 2008 році і подібна динаміка в даному процесі спостерігається з 2007 року. Витрати на НДДКР зросли втричі до 74 млн. гривень, тоді як у 2008 році вони складали 23 млн. грн.

Таблиця 2

Підсумки роботи технопарків України за 2008-2009 роки

№ п/п	Показник	2008 р.	2009 р.	Відхилення
1	Загальний обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн. грн.	851,511	341,717	509,794
2	Платежі до державного бюджету країни та державних цільових фондів, млн. грн.	66,2	37,5	28,7
3	Витрати на НДДКР, млн. грн.	23	74	51

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Таким чином, аналіз показників діяльності технопарків України дає можливість говорити про досягнення ними таких успіхів як створення робочих місць, здійснення ефективної бюджетно-інвестиційної діяльності тощо. Одночасно необхідно відмітити і існування ряду проблем щодо їх функціонування [6].

Спираючись на найголовнішу функцію технопарку, підвищення конкурентоспроможності підприємств, в тому числі і промислових, зазначимо, що, на нашу думку, реальною основою для їх створення можуть стати саме промислові підприємства. Ефективність від запропонованого підходу відчує на собі: по-перше, менеджмент самих промислових підприємств – отримання можливості сконцентрувати увагу та мобілізувати свої ресурси на розвиток операційної діяльності; по-друге, представники малого бізнесу – отримання доступу до інфраструктури, що надасть поштовху для появи та розвитку нових компаній; по-третє, місцеві органи влади – отримають реальний та дієвий інструмент для розвитку малого та середнього бізнесу, що призведе до збільшення обсягу податкових надходжень та бюджетних доходів, покращить ситуацію зайнятості населення на вплине на вирішення інших соціальних проблем.

Висновки. Таким чином, задля інтенсифікації розвитку промисловості та її інноваційної складової необхідно по-перше, створювати та сприяти розвитку всіх типів інноваційних структур, ефективна діяльність яких дозволить вирішити питання забезпечення потреб внутрішнього ринку, знизити його залежність від імпорту наукомісткої продукції, постійно нарощувати обсяги експорту високотехнологічної, конкурентоспроможної промислової продукції на світовому ринку. Накопичення при цьому позитивного вітчизняного досвіду у сфері технопарків є сприятливим чинником для впровадження надалі кластерного підходу в промисловості. Кластерні структури дозволять об'єднати інноваційність технопарків, здатність компаній-виробників перетворити наукові розробки безпосередньо у виробництво задля всілякого сприяння діяльності промислових кластерних структур. По-друге, і надалі приділяти увагу та підтримувати функціонування технопарків, доцільність яких полягає в: отриманні ефективної форми зближення науки і виробництва; зосередженні висококваліфікованих кадрів різних спеціальностей та спеціалістів різного профілю, що забезпечує можливість міжгалузевих досліджень; можливості проводити дослідження і наукові експерименти; залученні фінансового капіталу у найдосконаліших формах – венчурного капіталу; формуванні найкращого середовища з точки зору як економічних, так і організаційно-географічних умов для створення нових, наукомістких виробництв, що відповідають сучасним вимогам промислового розвитку.

Література

1. Мазур О. А. Технологічні парки. Світовий та український досвід / О. А. Мазур, В. С. Шовкалюк. – К. : Прок-Бізнес, 2009. – 70 с.

2. Горник В. Г. Інвестиційно-інноваційний розвиток промисловості : монографія / В. Г. Горник, Н. В. Дацій. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 200 с.

3. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів : збірник / [М. В. Стріха, В. С. Шовкалюк, Т. В. Боровіч та ін.]. – К. : Прок-Бізнес, 2009. – 40 с.

4. Офіційний сайт Міжнародної організації наукових парків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.iasp.ws.

5. Аналіз діяльності технологічних парків України у 2009 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/science/innovation/anali2009.doc.

6. Дацій О. І. Інноваційна модель розвитку економіки України в умовах глобалізації : монографія / О. І. Дацій, М. В. Гаман, Н. В. Дацій. – Донецьк : Юго-Восток, 2010. – 370 с.

Bibliography

1. Mazur O. A. Tekhnolohichni parky. Svitovyi ta ukrainskyi dosvid / O. A. Mazur, V. S. Shovkaliuk. – K. : Prok-Biznes, 2009. – 70 s.

2. Hornyk V. H. Investytsiino-innovatsiinyi rozvytok promyslovosti : monohrafiia / V. H. Hornyk, N. V. Datsii. – K. : Vyd-vo NADU, 2005. – 200 s.

3. Stratehiia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy na 2010-2020 roky v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv : zbirnyk / [M. V. Strikha, V. S. Shovkaliuk, T. V. Borovich ta in.]. – K. : Prok-Biznes, 2009. – 40 s.

4. Ofitsiinyi sait Mizhnarodnoi orhanizatsii naukovykh parkiv [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.iasp.ws.

5. Analiz diialnosti tekhnolohichnykh parkiv Ukrainy u 2009 rotsi [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.mon.gov.ua/science/innovation/anali2009.doc.

6. Datsii O. I. Innovatsiina model rozvytku ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii : monohrafiia / O. I. Datsii, M. V. Haman, N. V. Datsii. – Donetsk : Yuho-Vostok, 2010. – 370 s.

Надійшла 20.10.2011